

Motion till riksdagen 2006/07:Ub264

av **Rossana Dinamarca m.fl. (v)**

En sammanhållen lärarutbildning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om förlängning av lärarexamen med inriktning mot undervisning i förskola, förskoleklass, grundskolans tidigare år och fritidshem samt undervisning i modersmål.

Bakgrund

Den svenska lärarutbildningen, så som den är utformad i dag, är unik i jämförelse med andra länder. Det unika ligger i att alla de tidigare specialiserade lärarutbildningarna nu är integrerade inom ett enda program samt att lärarutbildningen som helhet är en integrerad del i det sammanhållna högskolesystemet.

För samtliga lärarkategorier inom förskola/fritidshem, grundskola och gymnasieskola är alltså den svenska lärarutbildningen en till stora delar gemensam utbildning, som både skall vara en akademisk utbildning och en yrkesutbildning (Högskoleverkets rapportserie 2005:17 R, s. 46).

I syfte att främja studenters rörlighet mellan de europeiska utbildningssystemen och anställningsbarhet på arbetsmarknaden samt att främja Europas konkurrenskraft som utbildningskontinent undertecknades 1999 Bologna-deklarationen. För att möjliggöra detta åtog sig de undertecknande länderna bl.a. att i sina länder skapa en tydlig och internationellt jämförbar examensstruktur som är indelad i två nivåer, grundläggande och avancerad nivå. Dessutom bedrivs utbildning på forskarnivå.

I enlighet med detta lade den förra regeringen (i samarbete med Vänsterpartiet) i propositionen Ny värld – ny högskola (prop. 2004/05:162) förslag om att vid den svenska högskolan skall utbildning ges på dessa tre nivåer och examina skall avläggas på motsvarande tre nivåer. På grundnivå kan två generella examina avläggas: högskoleexamen (80 poäng) och kandidatexamen

Fel! Okänt namn på

(120 poäng); två generella examina på avancerad nivå: magisterexamen (40 poäng) och masterexamen (80 poäng) och slutligen föreslås att doktorsexamen även fortsättningsvis bör vara 160 poäng. Vidare föreslog den förra regeringen att varje kurs inom utbildning på grundläggande nivå skall nivåbestämmas så att den tillhör antingen grundnivå eller avancerad nivå.

Yrkesexamina måste enligt propositionen tillhöra antingen grundläggande eller avancerad nivå. ”Avgörande för placering bör vara dels de krav som ställs på studenten enligt examensbeskrivningen, dels examens omfattning i poäng” (prop. 2004/05:162 s. 99). Med grund i dessa förslag sägs att de lärarutbildningar som omfattar 120 poäng (lärare i yrkesämnen på i gymnasieskolan) och 140 poäng (för arbete i förskola, förskoleklass, grundskolans tidigare år och fritidshem samt för undervisning i modersmål) leder till examen på grundläggande nivå och lärarutbildningar om 160 poäng eller mer (i grundskolans senare år eller gymnasieskolan) leder till examen på avancerad nivå.

En sådan uppdelning bryter mot den grundläggande idé om *en* sammanhållen lärarutbildning som genomfördes i och med lärarutbildningsreformen som inleddes med de studenter som startade sin utbildning hösten 2001.

Argument för den sammanhållna lärarutbildningen

Lärarutbildningsreformen som inleddes 2001 har medfört stora arbetsinsatser för att förverkliga intentionerna från riksdagsbeslutet året innan. En av grundpelarna för det arbetet, liksom det reformarbete som pågår bl.a. utifrån den granskning som Högscoleverket genomfört, är just tanken på en gemensam lärarexamen. Att nu inleda ett förändringsarbete mot flera lärarutbildningar är att gå tillbaka till en äldre modell som dels kräver mycket nya investeringar i form av tid, krafter och pengar, dels innebär att tidigare investeringar i tid och andra resurser delvis går om intet.

Det är svårt att klara en önskvärd kvalitet med mindre än 160 poäng, i synnerhet om man beaktar kravet på läs- och skrivundervisning i lärarutbildningen för de yngre åldrarna.

I ett sammanhållet system skapas en stor flexibilitet. Det är enkelt att göra anpassningar till varierande behov av lärare för olika åldrar och inriktningar och att skapa påbyggnader oavsett ingång. Det medför således också att anställningsflexibiliteten ökar, något som är av stor vikt eftersom behovet varierar med hur många barn som föds per år.

En mycket central tanke i lärarutbildningsreformen var att stärka lärarutbildningens forskningsanknytning och möjliggöra en direkt övergång från professionsutbildning till forskarutbildning, utan kostsamma kompletteringar. Efter reformen har förskollärare, fritidspedagoger och lärare mot de tidigare åren i grundskolan fått sådana möjligheter, dels genom tillkomsten av nya forskarutbildningar vid universiteten, dels tillkomsten av forskarskolor som innebär ett samarbete med och uppbyggnad av forskarmiljöer vid högskolorna med lärarutbildning. Den praktiktäna ansatsen och underlättandet av forskar-

Fel! Okänt namn på

studier har mött stort intresse från lärarna och, under senare år, från alltfler kommuner. Internationellt har Sverige legat i bränschen när det gäller att forskningsanknyta lärarutbildningen. En återgång till en ”mindre avancerad” lärarutbildning utan direkt tillträde till forskarutbildning, och en längre, ”avancerad” med skulle innebära ett kraftigt bakslag för denna utveckling.

Redan idag är det många studenter som antas till 140-poängsutbildning som kompletterar upp till 160 poäng för att få större bredd och kompetens i sin behörighet. Vi tror att uppdelningen av lärarutbildningen i examen på grundläggande respektive avancerad nivå ytterligare kan minska hur attraktivt det är att gå 140-poängsutbildningen, om man beaktar de nackdelar det innebär att inte läsa 160-poängsutbildningen.

Finland lyfts ofta fram som ett föregångsland när det gäller skola. Kanske är den finska modellen med en lärarutbildning om 4 år påbyggbar med en 4-årig forskarutbildning något som borde lyftas fram. En förlängning av lärarutbildningen för undervisning av de yngre barnen och eleverna till 160 poäng skulle innebära att Sverige får en liknande modell. Kanske vore det t.o.m. en bra idé att försöka få till stånd en nordisk modell för lärarutbildning.

Förlängning från 140 till 160 poäng

Både var för sig och sammantaget anser vi att de ovan presenterade argumenten starkt talar för att behålla den sammanhållna lärarutbildningen. Vi föreslår därför att 140-poängsutbildningen för arbete i förskola, förskoleklass, grundskolans tidigare år, fritidshem samt modersmål förlängs till 160 poäng och därmed tillhör avancerad nivå – endast *en* lärarexamen behövs (undantaget yrkeslärare bibehålls). Minst 40 poäng av kurserna ska vara på avancerad nivå i syfte att ge behörighet för studier på master- och forskarnivå. Detta bör ges regeringen till känna.

Detta kommer givetvis att medföra ökade kostnader för ett ökat antal studieplatser och för studiemedel. En redovisning av dessa kostnader finns i Vänsterpartiets budgetmotion (se 2006/07:Fi245).

Stockholm den 23 oktober 2006

Rossana Dinamarca (v)

Torbjörn Björlund (v)

Siv Holma (v)

Eva Olofsson (v)

Egon Frid (v)

Elina Linna (v)

LiseLotte Olsson (v)